

КОНФЕДЕРАЦИЯ НА НЕЗАВИСИМИТЕ СИНДИКАТИ В
БЪЛГАРИЯ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ МОДЕЛ

ОБЕДИНЕНА ЕВРОПА - ИНСТИТУЦИИ, ИКОНОМИКА,
СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА

2000

FRIDRICH EBERT-STIFTUNG

A 01 - 00552

ISBN 954-90036-7-1

**КОНФЕДЕРАЦИЯ НА
НЕЗАВИСИМИТЕ СИНДИКАТИ
В БЪЛГАРИЯ**

**ЕВРОПЕЙСКИЯТ МОДЕЛ
ОБЕДИНЕНА ЕВРОПА -
ИНСТИТУЦИИ, ИКОНОМИКА,
СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА
2000**

Първо издание
Под редакцията на:
Екатерина Рибарова

**Предпечатна подготовка:
ГРАФИМАКС**

Формат:
16/60/90

Печатни копия 1,5

България най-после е на прага на своето завръщане в Европа - след дълъг, мъчителен път, изстрадан от нейното население. Разбира се, това е само начало на нов процес, в който предстои извършване на необходимите промени в законодателството, икономиката, социалната сфера, институциите и не на последно място - на мъчителна промяна в ценностите. Това е процес, в който трябва да се ангажират всички - както управляващите, така и гражданското общество, и отделните граждани. Конфедерацията на независимите синдикати в България от своето създаване е приветствала процеса на интегриране в Европа и с действията си е допринасяла за това. Сега, когато сме в началото на нов етап на нашия път към европейските структури, ние бихме желали нашите синдикални членове, лидери и структури да бъдат съпричастни към този процес и да участват активно в него. Надяваме се, че с тази публикация помагаме за осъществяването на тези цели.

Д-р Желязко Христов
Председател на КНСБ

ПЪРВИ СЪПКИ В ЕВРОПЕЙСКОТО ОБЕДИНЕНИЕ

ЗАПАДНОЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ - създаден е с Брюкселския договор през 1948 година. Първата европейска отбранителна организация с участието на Франция, Великобритания, Белгия, Холандия, Люксембург.

СЕВЕРНОАТЛАНТИЧЕСКА ОТБРАНТЕЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ /НАТО/- евроатлантическа отбранителна организация, създадена през 1949 година. Зедно със страните от Брюкселския пакт в нея участват и Германия, Италия, Дания, Норвегия, Исландия, Турция, Гърция, Испания и Португалия, както и САЩ, и Канада. Последни са приети Полша, Чехия, Унгария.

ОЕИСР-Организация за европейско икономическо сътрудничество-създадена по идея на Джордж Маршал през 1947, с цел възстановяване на европейската икономика след пораженията от Втората световна война. По-късно тя се трансформира в ОИСР-Организация за икономическо сътрудничество и развитие, която обхваща развитите страни от цял свят, включително САЩ, Австралия, Канада, Нова Зеландия, Мексико, а след 1989 и редица страни от Централна и Източна Европа.

СЪВЕТ НА ЕВРОПА-учреден е на 5 май 1949 година. Най-голямата по членство европейска организация, в която участват над 40 страни, включително и страни от Централна и Източна Европа, бивши съветски републики, Турция и Кипър. Дейността на Съвета на Европа е насочена в почти всички области, с изключение на отбранителната. Най-важната му роля обаче е в контрола по спазването на човешките права. България стана пълноправен член на Съвета на Европа през 1992 година

ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ - ВЪЗНИКВАНЕ И РАЗВИТИЕ

ЕВРОПЕЙСКА ОБЩНОСТ ЗА ВЪГЛИЩА И СТОМАНА - създадена с Парижкия договор през 1951 година, с участието на Германия, Франция, Холандия, Белгия, Люксембург и Италия. Първата трайно съществуваща икономическа общност на западноевропейските страни, с обща зона за свободно движение на стоки, капитали и свободна конкуренция

ЕВРОПЕЙСКА ИКОНОМИЧЕСКА ОБЩНОСТ /ЕИО или ОБЩ ПАЗАР/, ЕВРОПЕЙСКА ОБЩНОСТ ЗА АТОМНА ЕНЕРГИЯ - създадени с Римските договори 1957 година. Европейската икономическа общност /ЕИО/ разширява сътрудничеството до обща политика в областта на селското стопанство, търговията, транспорта. Трите общности, създадени с Парижкия и Римските договори продължават да съществуват и до сега, въпреки че след 1957 техните органи се обединяват.

ЕВРОПЕЙСКА АСОЦИАЦИЯ ЗА СВОБODНА ТЪРГОВИЯ - създадена като алтернатива на Европейските общности през 1960 година, с участието на Великобритания, Дания, Норвегия, Исландия, Австрия, Португалия, Швейцария, Финландия. По-късно повечето страни от ЕАСТ и други страни от Западна и Южна Европа се присъединяват към Европейските общности.

ЕДИНЕН ЕВРОПЕЙСКИ АКТ-подписан през 1985 година в Люксембург от страните -членки на Европейските общности. Целта е създаване на по-либерализиран вътрешен пазар, засилване на сътрудничеството в нови области като технологии и изследвания, околна среда, социална и регионална политика.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ/ЕС/ - съществува по силата на ДОГОВОРА ОТ МААСТРИХТ от 1992 година, сключен от 12 страни членки /шестте учредителки, приетите по-късно Великобритания, Ирландия, Дания, Гърция, Португалия и Испания/. Поставено е начало на сътрудничеството в областта на външната политика и сигурността, правосъдието и

вътрешните работи, доразвива се бъдещия Икономически и валутен съюз.

ЕВРОПЕЙСКО ИКОНОМИЧЕСКО ПРОСТРАНСТВО-установено с договор между ЕС и ЕАСТ през 1992 година, като вътрешния пазар на ЕС се разпростира и върху страните от ЕАСТ. Част от тях -Австрия, Финландия и Швеция стават пълноправни членки на ЕС през 1995 година, а Норвегия, Исландия и Лихтенщайн са част от Европейското икономическо пространство.

ДОГОВОР НА СТРАНИТЕ -ЧЛЕНКИ НА ЕС ОТ АМСТЕРДАМ, 1997 ГОДИНА. Той регламентира взаимоотношенията между съюза и гражданите, сътрудничеството в областта на външните действия, разпоредби за бъдещото разширяване, правомощията на Европейския парламент.

ЕВРОПЕЙСКИ ИНСТИТУЦИИ

СЪВЕТ НА ЕВРОПА

ПАРЛАМЕНТАРНА АСАМБЛЕЯ - състои се от 582 членове, представители на националните парламенти на страните - членки на Съвета на Европа, както и от специално поканени представители от страни, които не са пълноправни членове. Асамблеята се събира четири пъти годишно.

КОНГРЕСЪТ НА МЕСТНИТЕ И РЕГИОНАЛНИ ВЛАСТИ В ЕВРОПА-състои се също от 582 члена, представлява териториалните общности на страните -членки.Той има за цел да укрепва самоуправляващите се структури на местно равнище и да осигурява участието им на европейско равнище.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА-състои се от определен брой съдии, равен на броя на договарящите се държави - страните от Съвета на Европа. Той се произнася по жалби, подадени срещу държавните власти в дадена страна от частни лица, неправителствени организации или други договарящи държави по повод нарушения на Европейската

конвенция за защита правата на човека.

КОМИТЕТ НА МИНИСТРИТЕ -състои се от министрите на външните работи на страните -пълноправни участнички в Съвета на Европа. Той е органът за вземане на решения в Съвета. Председателят се избира на ротационен принцип.Комитетът на министрите съставя програмата за дейността на организацията, бюджета и , упражнява контрол върху работата на междуправителствените комитети. Той дава ход на препоръките на Парламентарната асамблея и конференциите на министрите от отделните ресори.

СЕКРЕТАРИАТЪТ -подпомага работата на отделните органи на Съвата на Европа. **ГЕНЕРАЛЕН СЕКРЕТАР**-избира се от Парламентарната асамблея с петгодишен мандат.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ/ЕП/-състои се от депутати, избрани на общи преки избори от нациите на страните - членувачи в ЕС, на всеки 5 години. В момента числеността на депутатите е 626 души.Европейският парламент: участва в избирането на членовете на Европейската комисия и има право да ѝ гласува вот на недоверие; има право да блокира нормативни актове на Комисията; участва наравно със Съвета на министрите в приемането на законодателни актове за Единния пазар; дава становище по сключваните от ЕС международни договори/без търговските/, участва в обсъждането на бюджета на ЕС, има специализиран орган за жалби на гражданите /омбудсман/; може да сезира Съда на Европейските общности.ЕП одобрява с абсолютно мнозинство приемането на нови страни за пълноправни членки на ЕС. Заседава веднъж на месец в продължение на една седмица. Заседанията се провеждат като правило в Страсбург, извънредните -в Брюксел, а секретариатът е в Люксембург.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪВЕТ - състои се от държавните и правителствени ръководители на страните -членки и заседава 2 пъти годишно.Определя общите насоки на развитие на ЕС и се

счита за върховен политически орган. Председателството му се сменя на всеки 6 месеца и се счита за председателство на Европейския съюз. Решенията се приемат винаги с консенсус.

СЪВЕТ НА МИНИСТРИТЕ - състои се от 15 членове - министри от всяка една страна членка, които се сменят в зависимост от обсъжданата материя. Това е основната институция за вземане на решения в ЕС. Съветът на министрите приема бюджета на ЕС, координира общата икономическа политика, сключва международни договори, назначава Сметната палата, може да сезира Европейския съд. Решенията се вземат с консенсус или квалифицирано мнозинство. Председателството на Съвета на министрите се сменя на всеки 6 месеца, като страните членки се редуват по азбучен ред.

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ - състои се от 20 членове, и се назначава с единодушие от Съвета на министрите. По-големите страни - Великобритания, Германия, Франция, Италия, Испания имат по двама представители в комисията, а останалите - по един. Мандатът на Комисията е 5 години. Комисията е органът за осъществяване на политиката на ЕС, в работата си тя се ръководи от общите интереси на съюза, а не от интересите на отделните страни-членки. Тя има право да приема нормативни актове, има законодателна инициатива, осъществява контрол. Администрира различни програми и фондове, включително и тези, свързани с отпускането на помощ извън съюза.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД - състои се от 15 съдии и 9 генерални адвокати, изказващи независими становища. Прилага, тълкува и развива правото на Европейските общности. Правораздаването на Европейския съд засяга контрола по актовете на ЕС, нарушение на договорите на Европейските общности, неправомерно бездействие на органи на ЕС. Съдът дава и становища за тълкуване на правото на Европейските общности, за дела, гледани от националните съдилища на страните-членки.

КОМИТЕТ НА РЕГИОНИТЕ - състои се от 222 членове,

представители на регионални и местни власти от страните-членки на ЕС. Той подпомага дейността на Комисията и Европейския съвет и дава задължително становища при приемане на актове в областта на образованието, културата, общественото здравеопазване и изравняването на регионите.

ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ-консултативен орган, подпомагащ работата на Комисията и Съвета. Състои се от 222 членове, избрани по квоти от 15-те страни, но независими от правителствата им. Те са представители на работодателите, наемните работници и различните социални групи /фермери, занаятчи и други /.

ЕВРОПА НА ГРАЖДАНИТЕ

Правата на гражданите в Европа се третира от различните европейски институции. Това е една от приоритетните дейности на Съвета на Европа. Най-важните документи, засягащи правата на гражданите, валидни за страните-членки на Съвета на Европа и приети от него са: Европейската конвенция за защита правата на човека /1950/; Европейската социална харта/1961 год./; Европейската конвенция за предотвратяване на изтезанията/1987 г./; Рамковата конвенция за закрила на малцинствата /1995 год./; Конвенцията за правата на човека и биомедицината.

В нормативните документи на Европейския съюз съществуват редица аспекти, третиращи правата на гражданите, включително и правото на гражданство на ЕС, като допълнение към гражданството на държавите-членки. В Договора за Европейския съюз от Маастрихт са изброени редица специфични права на гражданите на ЕС:

Право на свободно придвижване и свободно пребиваване на територията на държавите-членки;

Правото на гражданина да избира и да бъде избран - това включва право на участие в общинските избори на държавата-

членка, в която пребивава , дори ако е гражданин на друга държава -членка и правото на участие в изборите за европейски институции в държавата членка, където пребивава;

Право на дипломатическа и консулска закрила- включително да бъде упражнявана от държава -членка на ЕС, различна от държавата, от която произхожда лицето, ако последната няма представителство в трета страна;

Право на петиции и сезиране на омбудсмана.

Според Договора от Амстердам, Съюзът се основава на принципите на свободата, демокрацията, спазването на основните права и свободи, както и правната норма, и принципи-общи за държавите - членки. Европейският съвет може да вземе необходимите мерки за борба срещу всяка дискриминация , основана на пол, раса, етнически произход, религия , недъг, възраст или сексуални наклонности. Засилена е и защитата на физическите лица по отношение на обработката и свободното движение на лични данни.

На Европейска среща на върха през юни 1999 год. е решено да се подготви и "Харта за фундаменталните права" за Европейския съюз. Създадена е група от национални и европейски парламентаристи и представители на националните правителства за разработването на хартата. Провеждат се и консултации с гражданското общество за преди приемането на хартата. В проекта за Харта за фундаменталните права са предвидени няколко групи основни права - граждански и политически, икономически, и социални права, права на граждани на трети страни, намиращи се на територията на Европейския съюз.

ЕВРОПЕЙСКА ИКОНОМИКА

Според Договора за Европейския съюз, тази европейска организация има за цел да насърчава хармоничното и балансирано развитие на икономическите дейности,

постоянния неинфлационен растеж при опазване на околната среда, високата степен на сближаване на резултатите от икономическата активност, високата степен на трудова заетост и социална закрила, повишаването на жизнения стандарт и качеството на живота, както и икономическото и социалното сближаване между държавите -членки.

Основата на европейската икономика е Общият пазар, чиито основни аспекти са: премахване на митата и количествените ограничения върху вноса и износа между държавите -членки на ЕС; обща търговска политика и вътрешен пазар; отмяна на всички пречки за свободното движение на стоки, хора , капитали и услуги;сближаване на законодателството на държавите членки в необходимата за функционирането на общия пазар степен.

За функционирането на Общия пазар и на икономиката на Европейския съюз като цяло решаващо значение имат четирите свободи на движение:

Свободно движение на стоки, чиито основни характеристики са : митнически съюз; обща митническа тарифа; създаване на обща система от вътрешни налози, еднакво данъчно третиране на местните и вносни продукти; премахване на количествените ограничения върху движението на стоки и на мерките с еквивалентен ефект , с изключение на случаи, основаващи се на съображения за: обществения морал, обществения ред и сигурност, закрилата на здравето и живота на хората, закрилата на природната среда, закрила на националните богатства с художествена, историческа или археологическа стойност, закрила на индустриалната или търговската собственост;

Свободно движение на услуги, което съдържа: правото на юридически и физически лица от държавите -членки да извършват услуги на територията на държави-членки, от които не произхождат, без да е нужно да се установяват там и при същите условия ,които се прилагат за местните граждани;

Ограничения за свободното движение на услуги се прилагат в случаите на опасност за обществения ред, обществената сигурност, общественото здраве и при дейности, чието извършване е свързано, макар и епизодично, с държавни функции;

Свободно движение на капитали - държавите - членки на ЕС са задължени да премахнат всички ограничения помежду си за свободното движение на капитали, както и да не допускат дискриминация на основата на национална принадлежност, местопребиване или място на инвестиране на капитали ;

Свободно движение на лица - физически и юридически. В рамките на ЕС е установена свобода за движение на физически лица, включително и при движението на работната сила. Гражданите на страните -членки имат право да приемат предложения за работа на територията на други държави-членки, да се придвижват свободно от една в друга страна за тази цел, да пребивават свободно в приемащата държава и да останат на нейна територия след прекратяване на трудовото правоотношение. Не се допускат процедури при подбор за работа , които предполагат дискриминация на лица, които не са граждани на приемащата държава, но са граждани на други държави-членки, както и дискриминационни действия в процеса на самото извършване на трудовата дейност -при възнаграждението, условията за прекратяване на трудовото правоотношение, достъпът до обучение и квалификация, включително и участие в местните синдикални организации и правото за участие в изборите на техните ръководни органи. Въведена е система на взаимно признаване на дипломи и на признаване на осигурителните права на работещите, които произхождат от една държава -членка и работят на територията на друга държава -членка. Приемащите страни са длъжни да улеснят достъпа на членовете на семействата на работещите мигранти до своята територия. Изключения от свободното движение на хора се допуска в случаи на опасност за

обществения ред, обществената сигурност и общественото здраве . Принципът на свободно движение на работници не се прилага при назначаване на държавни длъжности.

Правото на свободно установяване на територията на държавите членки за юридически лица, произхождащи от други държави членки се прилага без ограничения, с изключение на съображения за опазването на обществения ред, сигурност и здраве, както и по отношение на дейности, които макар и епизодично, са свързани с прилагането на държавни функции.

В рамките на ЕС се прилагат правила за защита на конкуренцията, а именно: ограничения в действията на предприятията, които водят до злоупотреба с икономическата власт и ограничават конкуренцията; забрана на държавните органи на страните членки да упражняват намеса в дейността на публичните предприятия, която би довела до нарушаване на конкурентната среда; антиitrustовото законодателство.

Икономическият и валутен съюз на страните -членки на Европейския съюз се основава на общата валута-еврото, общата парична политика , действието на Европейска централна банка и системата на централните банки на страните -членки. Изискванията на принадлежност към Икономическия и валутен съюз включват :стабилна ценова политика; нисък бюджетен дефицит; стабилен лихвен процент, стабилна национална валута през последните години, преди включването в икономическия и валутен съюз. В момента, в системата на Икономическия и валутен съюз участват 11 страни - членки. Гърция ще се присъедини от 1.01.2001 год., Швеция, Дания и Великобритания засега не са се присъединили.

Европейският съюз има свои политики в различните отрасли, включително - обща търговска политика, енергийна политика, транспортна политика, политика на опазване на

околната среда.

Индустриалната политика се основава на насърчаване на конкуренцията, действия за поддържане на висока степен на заетост и устойчиво развитие, стимулиране подобряването на качеството, изследванията и технологичното обновление, равнопоставеност на местните и чуждестранни предприятия.

Важно значение за развитието на Европейския съюз има общата селскостопанска политика. Целта на тази политика е нарастване на производителността в селското стопанство, стабилизиране на пазарите и гарантиране на снабдяването, осигуряване на разумни потребителски цени, осигуряване на справедливо жизнено равнище на селскостопанските производители. Нейното прилагане се осъществява чрез гарантирани минимални цени на изкупуване на селскостопанските стоки от страна на държавните органи, компенсационни плащания за поддържане нивото на цените, действия за ограничаване на предлагането на селскостопански стоки.

Една от новите политики на ЕС е политиката в областта на информационното общество. Тя е насочена към създаване на подходяща бизнес-среда за информационни и телекомуникационни услуги, инвестиции в човешки ресурси, необходими за развитието на информационните технологии и телекомуникациите, развитие на нови продукти, с оглед на изменящите се потребности.

ЕВРОПА НА РЕГИОНИТЕ

Целта на регионалната политика е постигане на икономическо и социално сближаване между регионите в рамките на ЕС, така че различията да са политически поносими. Безспорно съществуващите различия, основаващи се на различно икономическо развитие, инфраструктури, човешки ресурси, иновационен капацитет и други, не са лесно преодолими. Чрез действията по регионална политика се търси постигане на едно приемливо средно равнище в рамките на ЕС

Основните аспекти на регионалната политика на

Европейския съюз е отразена в приетата през месец юни 1997 година Програма 2000. Те са:

- Намаляване на съществуващите регионални различия в страните от Европейския съюз и в ЕС като цяло;
- Регионални аспекти на разширяването на ЕС;
- Структурните политики и околната среда;
- Развитието на Европа на регионите.

Основно средство за осъществяване на регионалната политика е Европейският фонд за регионално развитие, чрез който се финансират проекти за регионално развитие. Това са проекти за слабо развити региони и региони в промишлен упадък. Средствата от Европейския фонд за регионално развитие се използват и за реформиране на земеделските структури, борба срещу дългосрочната безработица и подобряване на професионалната квалификация на работната сила.

ЕВРОПЕЙСКИЯТ СОЦИАЛЕН МОДЕЛ

В Европейския съюз се прилагат високи трудови и социални стандарти. Един от основните принципи на действие е съчетаване на икономическия растеж във висока трудова заетост и социална закрила. Европейската социална общност обаче не означава унифициране на всички социални стандарти, условия и придобивки.

През 1974 год. Общността приема Програма за социални действия, където се дефинират социалните аспекти на икономическия растеж. Той се определя не като цел, а като средство за социално развитие и повишаване на жизнения стандарт в страните - членки.

В страните - членки на ЕС действа Социалната харта на Съвета на Европа, тъй като всички страни са членки и на на Европа и са я ратифицирали по един или друг начин.

Социалната харта на Съвета на Европа е приета през 1961 г., неин ревизиран вариант е открит за подписване през 1996 година. Основните права, гарантирани от Европейската социална харта, са свързани с:

- Условията на труд: недискриминация на работното място; синдикалните права, правото на колективни преговори и стачки, на информиране и консултиране; правата на справедлива работна среда и справедливо възнаграждение; правата за професионално ориентиране и обучение; правата на работещите - имигранти; правата по закрила на децата, младежите и жените;

- Социалното сближаване: правата на здравна и социална закрила; защита на децата и юношите срещу физически и морални заплахи; закрила на семейството; закрила на хората в напреднала възраст и инвалидите; право на жилище.

Специфична роля в рамките на ЕС има приетата през 1989 год. Харта на Общността за основните социални права на трудещите се. Тя съдържа голяма част от правата, които се съдържат в Социалната харта на Съвета на Европа, но акцентът е върху правата на работното място, а не толкова пряко върху социалното сближаване и интеграция. Тази харта няма задължителен характер, но е подписана вече от всички страни-членки на Европейския съюз.

Към Договора за Европейския съюз от Маастрихт се предвиждат самостоятелно Споразумение за социалната политика, гарантиращо нейното хармонизиране, както и социалния диалог на равнище на ЕС. През 1993 год. е приет и Протокол за прилагане на Хартата на Общността за основните социални права на трудещите се.

През 1993-1994 год. са приети Зелена книга за бъдещето на Европейската социална политика и Бяла книга за Европейската социална политика, които са в основата на формулирането на целите, насоките и проектите в тази област.

Нов момент е разделът за заетостта, съдържащ се в Договора от Амстердам, с който се предвиждат конкретни ангажменти на съюза в сферата на интегрирания пазар на труда.

В проекта на Хартата за фундаментални права за ЕС, която е в процес на обсъждане са дефинирани и основни икономически и социални права, като недопускане на дискриминация, юридическа и икономическа защита на гражданите, минимален доход, защита на правото на личен живот и лични данни.

Основните направления в социалната политика, в рамките на Европейския съюз са свързани с:

- Насърчаване на заетостта и борба с безработицата, чрез подобряване на системите за образование и квалификация, подобряване на организацията на труда и използване на гъвкаво работно време, подобряване на гъвкавостта на пазара на труда, съкращаване на непреките разходи за труд, по-добро използване на обществените фондове за борба с безработицата;

- Насърчаване на политиката за равнопоставяне в заетостта, недискриминация на основата на пол, раса, етническа или религиозна принадлежност, инвалидност, възраст или сексуални предпочитания;

- Сближаване на трудовото законодателство, особено в областта на: масовите съкращения, запазване на правата на работниците при смяна на собственика; закрила на вземанията на работещите в случаи на несъстоятелност на работодателя; работното време; закрила на децата и младежите; информиране и консултиране на работното място

- Подобряване на условията на труд и безопасността на работните места, включително и предоставяне на информация, и обучение по безопасността на труда;

- Координиране на социално-осигурителните системи, включващо признаване на осигурителните права на работещите, произхождащи от една страна - членка и заети на територията на друга страна - членка.

Европейският социален фонд е създаден през 1960 година, с цел да подобрява възможностите за заетост и да стимулира мобилността на работната сила. Използва се главно като източник за финансиране на програми на национално равнище, основно в областта на младежката и дългосрочна безработица, развитието на човешките ресурси.

ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ДИАЛОГ

От средата на 80-те години започва процес на социален диалог на равнище Европейски съюз. Целта му е интегриране на социалните партньори в процесите на вземане на решения на европейско ниво и търсене на нови измерения на европейския социален модел.

В рамките на ЕС основни социални партньори са: Европейската конфедерация на профсъюзите, в която членува и КНСБ, Съюзът на националните индустриални конфедерации на работодателите, и Европейският център на държавните предприятия.

Социалният раздел на Договора за Европейския съюз предпоставя възможността за развитие на социалния диалог на ниво ЕС. Основните моменти в него са:

-Задължителните консултации, които органите на ЕС трябва да правят с представителните социални партньори при изготвяне на нормативни актове;

-Възможността да се сключват споразумения на ниво ЕС между социалните партньори и органите на съюза;

-Правото на пряка инициатива на социалните партньори;

-Участието на социалните партньори в изпълнението на директивите на ЕС.

Социалните партньори имат активно участие във формирането и осъществяването на социалната политика, регионалната политика, социалните аспекти на икономиката,

както на междутрасловно равнище на ЕС, така и в рамките на отделните отрасли в общността, чрез преговори и консултации

Чрез междутрасловия социален диалог са постигнати съгласувани документи в областта на макроикономиката на общността, заетостта, образованието и политиките по обучение. Между ЕКП и двете работодателски конфедерации са подписани споразумения за родителския отпуск и почасовата работа. Едно от най-важните постижения на европейския социален диалог е рамковото споразумение за използването на срочните трудови договори, сключено между европейските социални партньори, въз основа на което, на 29 юни 1999 год., Европейският съвет приема Директив 1999/70. Тя изисква фиксирането на срока в трудовия договор да бъде определено от обективни условия, както и държавите - членки да въведат до 10 юли 2001 год. законови разпоредби за избягване на злоупотребите със срочните трудови договори, ако нямат такива.

В областта на отрасловия социален диалог вече е започнал процес на партньорство в рамките на транснационалните компании-както чрез преговори и споразумения между отрасловите синдикални структури на европейско равнище и съответните работодатели, така и чрез представителството на наемните работници в Европейските работнически съвети, по силата на директива на ЕС.

БЪЛГАРИЯ НА ПРАГА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Първите стъпки на сътрудничеството на страните от Централна и Източна Европа, включително и България, с ЕС са свързани с програма ФАР. Тя се прилага в нашата страна от 1990 год. и проектите ѝ са насочени към подпомагане на икономическата реформа в различни отрасли; изграждане на гражданско общество и демократични институции; социално интегриране на различни групи, засегнати от реформата. През 1990 год. между България и ЕС е подписана и спогодба за търговия и търговско-икономическо сътрудничество.

През 1991 -1993 се подписват Европейските спазумения за асоцииране .През 1993 год. е подписано Европейското спазумение за асоцииране между ЕС и България. Това е приложение на възприетата практика на ЕС за подготвителен период за страни, желаещи да станат членки на общността. Еввропейското спазумение за асоцииране за България съдържа договорености, засягащи политическия диалог, свободното движение на стоки и работници, сближаване на икономическото законодателство, икономическо, финансово и културно сътрудничество. Предвижда се прогресивно изграждане на зона за свободна търговия между ЕС и България, и предоставяне на квоти за износ на определени стоки, което е в полза на насърчаване на търговските връзки със страните от ЕС. Разпоредбите за движение на работници са ограничени до правата на законно наети работници на територията на съответните страни.

На основата на Европейското спазумение за асоцииране са формирани Смесеният парламентарен комитет България-Европейски съюз и Смесеният неправителствен консултативен комитет България -Европейски съюз.Последният съществува от 1998 година и в състава му влизат по 6 представители на неправителствения сектор от страна на ЕС и на България. Представителите на ЕС са членове на Икономическия и социален комитет на Европейските общности-по двама

представители от трите групи-работодатели , представители на наемните работници, и на другите съсловия.От страна на България участват председателите на двата представителни синдиката -КНСБ и КТ"Подкрепа", председателят на Българска стопанска камара и трима представители на организациите на потребителите, фермерите и на женските съюзи.

ПРЕЗ 1997 ГОДИНА, С РЕШЕНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ В ЛЮКСЕМБУРГ, Е ОТПРАВЕНА ПОКАНА ЗА НАЧАЛО НА ПРЕГОВОРИ ЗА ПЪЛНОПРАВНО ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ НА ПОЛША, ЧЕХИЯ, УНГАРИЯ, СЛОВЕНИЯ, ЕСТОНИЯ И КИПЪР. Преговорите започват през 1998 година.

ПРЕЗ 1999 ГОДИНА, С РЕШЕНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ В ХЕЛСИНКИ. Е ОТПРАВЕНА ПОКАНА ЗА ПРЕГОВОРИ ЗА ПЪЛНОПРАВНО ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ КЪМ ЛАТВИЯ, ЛИТВА, СЛОВАКИЯ, РУМЪНИЯ, БЪЛГАРИЯ И МАЛТА. Преговорите започват през 2000 година. Турция също е поканена, но засега преговорите с нея не са започнали.

Решението за отправяне на официална покана към България за започване на преговори за пълноправно членство е взето на основа на оценката за изпълнение на критериите, формирани от Европейския съвет на заседание в Копенхаген /1993 / , а именно:

- съществуване на стабилни институции, гарантиращи демокрацията, върховенството на правната норма, правата на човека и защитата на малцинствата;
- функционираща пазарна икономика и способност на страната да посрещне натиска на пазарните сили и конкуренцията, действащи в Съюза;
- годност на страната - кандидатка да поеме задълженията за пълноправно членство - да възприеме общите правни норми /acquis communautaire/ и придържането ѝ към целите на икономическия, валутен и политически съюз;
- способността на ЕС да абсорбира нови членове.

Въпреки че България, както и други поканени страни, засега не изпълнява икономическите критерии от Копенхаген, Европейският съвет счита, че изпълнението на останалите е достатъчно.

След отправянето на официална покана към България за започване на преговори за пълноправно членство започват и преговори по 6 основни направления през март 2000 година. Това са преговори в областта на политиките по малките и средните предприятия, науката и технологиите, образованието, културата и медиите, външните отношения, общата външна политика и политиката на сигурност. По четири направления преговорите са временно приключили през месец май, т.е., счита се, че на този етап няма съществени противоречия. През месец септември започнаха преговорите и по още три направления - защита на потребителите и здравеопазването, статистиката и телекомуникациите и информационните технологии. Предстои започване на преговори по още няколко направления - дружествено право, свободно движение на капитали и други.

В процеса на подготовка Европейската комисия подготвя годишни доклади за степента на готовност на всяка страна - кандидатка за приемане на пълноправно членство.

КНСБ участва активно в процесите на подготовка на България за членство в Европейския съюз. През 1996 година е създадена Национална комисия по европейска интеграция на двата синдиката - КНСБ и КТ"Подкрепа", чиято цел е да информира и подпомага синдикалните структури в процеса на адаптацията им към предизвикателствата на бъдещото разширяване. В продължение на 4 години комисията осъществява информационна, популяризаторска, консултантска и образователна дейност в областта на основите на европейската интеграция, директивите на ЕС, засягащи пряко труда и социалната политика, индустриалните отношения.

С поканата за преговори, отправена към България се създават и структурите за подготовка и преговори със страната за

присъединяване към ЕС. Социалните партньори са поканени да участват в Координационния съвет и работните групи. КНСБ има свой делегиран представител в Координационния съвет за подготовка и преговори на България за присъединяване към ЕС, както и представители в близо 20 работни групи и подгрупи, насочени към отделните направления на преговорите. Работни групи, в които участват представители на КНСБ, са "Социална политика и заетост", "Свободно движение на хора", "Координиране на социално -осигурителните схеми", "Регионална политика", "Околна среда", "Защита на потребителите и тяхното здраве", "Индустриална политика", "Транспортна политика", "Статистика" и други.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

1. Кратко ръководство към Европейската социална харта /ревизирана/. Съвет на Европа. 2000 г.
2. Основи на европейската интеграция. Център за европейски изследвания. С. 1998. - Авт. Р. Иванова, И. Шикова, Пл. Маркова и други
3. Преглед на постиженията на България по пътя към членство в Европейския съюз. Международна конференция. София, 1999 г. Европейски институт
4. Подготовка за преговори за членство на България в Европейския съюз. Център за изследване на демокрацията. 1999 г.
5. Синди-труд, бюлетин на КНСБ, брой 1-4, 2000 год.
6. Социална Европа, издание на ИССИ при КНСБ, 1998-2000 г.
7. Социални проблеми на присъединяването на България към Европейския съюз. Център за изследване на демокрацията. 1999 г. - Автор Т. Нончева